1939 ий 30 АВГУСТ № 75 (574) Акше 5 ыр.

9 ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызa!



Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

САЙЛЫМАШЛАН ЯМДЫЛАЛТМАШТЕ АКТИВНО УЧАСТВОВАТЛАШ

Марийский АССР Верховный Советын кокымшо Сессийыштыже утвердитлыме местный Советлашке сайлыме нерген Положений Сталинский Конституцийын великий принципше-шамыч негызеш ыштaлтын. Мемнан республикын шемерже-шамыч тиде Положений почеш районный, городской, сельский да поселковый Советлашкышт депутат - шамычым сайлаш тӱҥалыт.

Шушаш избирательный кампанийыште избирательный комиссий-шамыч шуко лийыт, нине комиссийлаште коло тӱжем утла еҥ-шамыч пашам ышташ тӱҥалыт. Местный Советлашке вич тӱжем утла депутатым сайлаш кӱлеш. Тиде чылажат сайлымаш жапыште организационный пашан об'емжо кугу улмо нерген ойла. Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийын населений коклаште кумдан умылтарымаш, депутатлан сайлаш выдвигатлыме кандидат-шамыч нерген агитационный кумдан шарымаш—выборлан ямдылалтме жапыште тӱҥ паша.

СССР, союзный ден автономный республика-шамычын Верховный Советлашкышт сайлыме годым шуко комсомольский организаций-шамыч, комсомольский агитатор-шамыч агитационный пашам образцово ыштеныт. Тиде опытым местный Советлашке сайлыме годымат кумдан кучылташ кӱлеш.

Населений коклаште массовый пашам шарымаште комсомольский организаций-шамыч партийный организацийлан кугу полышым пуышаш улыт. Кажне комсомолецлан большевистский агитатор лийман. Комсомольский руководительшамычын задачышт тыгай: агитатор-шамычлан нунын агитационный пашаштышт эреак полшен шогаш, систематический контрольым установитлаш.

Агитатор-шамыч ӱмбак пеш кугу ответственность пышталтеш. Вет нуно населений коклаште массово-политический пашан успехшым решитлышаш улыт. Сандене кажне агитатор, кажне пропагандист политический грамотный, культурный, большевистский агитацийын искусствыжым овладеватлыше лияшыже кӱлеш. Кажне агитаторлан масса дене простой йылме дене ӱшандарышашын, цельыш шуаш тыршен ойлен моштыман. Тиде паша пеш кропотливый да упорный, тудым шке политический шинчымашым нойыде нӧлтымӧ дене гына успешно ыштен шукташ лиеш.

Избирательный кампаний жапыште чыла агитационно-массовый паша шке ончыланже тыгай цельым шында: местный Советлашке калыкын эн сай эргыже ден ӱдыржӧ-шамычым, коммунистический партийлан мучашдыме шумеш преданный, шемер - шамычын культурно - бытовой нуждаштым шуктен шогаш способный еҥ - шамычым сайлаш. Агитатор - шамыч агитационный пашан тиде условийжым шукташ обязан улыт.

Избирательный кампанийын организационно-технический пашажланат кугу вниманийым уделитлаш кӱлеш. Избиратель - шамыч спискым возымаште, избирательный комиссий - шамычлан помещенийым ямдылымаште да тудым оформитлымаште городской, районный, сельский да поселковый Совет-шамычлан чот полшыман.

Государственный властьын местный органлашкыже сайлаш ямдылалтмашым мо-ло хозяйственно-политический паша деч отрыватлаш нигузеат ок лий. Избирательный кампаний жапыште уборкым, кылта кырмашым завершитлымаште, зернопоставка планым темымаште да заемлан оксам погымаште решающий ошкылым ышташ кӱлеш. Комсомольский организаций - шамыч партий ден правительствын нине важнейший мероприятийыштым шуктымаште кугу полышым пуэн кертыт да пушаш улыт.



Оласе парткабинет пелен пропагандист-шамычлан 5 кечаш курсым организоватлыме. Снимкыште: пропагандист-шамыч лекцийым колыштыт.

Фото М. Чуршуковын.

28 августышто Москваште СССР Верховный Советын Нылымше внеочередной Сессийже почылтын

СОЮЗ СОВЕТЫШТЕ

28 августышто Кугу Кремлевский Дворецыште СССР Верховный Советын Нылымше внеочередной Сессийже пашам ышташ тӱҥалын.

Союз Советын Сессийжым кечывалым 2 часыште почмо.

Союз Совет тыгай ончышаш паша радамым единогласно утвердитла:

1. Ял озанлык налог нерген закон проект;

2. Всеобщий воинский обязанность нерген закон проект;

3. Германия ден Советский Союз коклаште нападатлаш огыл нерген договорым ратифицироватлымаш.

Депутат **И. А. Кузнецовын** предложенийже почеш Союз Совет ял озанлык налог нерген закон проект нерген докладым Союз Совет ден Национальность Советын пырля эртарыме заседанийыштыш колышташ решатла.

Тидын дене Союз Советын первый заседанийже петырналтеш.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬ СОВЕТЫШТЕ

Кечывалым 4 часыште СССР Верховный Советын заседаний залыштыже Национальность Советын Сессийже почылтын.

Депутат **В. Г. Ванеев** СССР Калык Комиссар-шамыч Советын вноситлыме тыгай вопрос-шамычым Сессийын ончышаш паша радамышкыже пурташ предлагатла:

1. Ял озанлык налог нерген закон проект;

2. Всеобщий воинский обязанность нерген закон проект;

3. Германия ден Советский Союз коклаште нападатлаш огыл нерген договорым ратифицироватлымаш.

Депутат **М. И. Ибраимов**—ончышаш паша радамын первый пунктшым ял озанлык проект нерген докладым Союз Совет ден Национальность Советын пырля эртарыме заседанийыштыш колышташ да тиде заседанийым 28 августышто 7 час кастене созыватлаш предлагатла. Тиде предложений тугак единогласно принималтеш.

Тидын дене Национальность Советын заседанийже петырналтеш.

ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ПАШАШТЕ АКТИВНО УЧАСТВОВАТЛАТ

Шуко комсомольский организаций - шамыч XXV Международный Юношеский Кечым у сеҥымаш-шамыч дене вашлийыт. Кукмарий ял советыште (У-Тор'ял район) передовой комсомольский организаций-шамыч хозяйственный пашаште активный участийым принимaтлат. Садлан Кукмарий ял совет (председатель Кудрявцев йолташ) районышто эн ончылно кая. Тиде сельсоветыште икияшым тӱред пытареныт, осенний севым пытарыме. Икияш тӱредмаште стахановец-шамыч пашан образецшым ончыктеныт. Комбайнер Созонов йолташ икияш тӱредмаште 20 га марте тӱредын. Громов йолташ лобогрейка дене 6,5 га деч тӱредын.

М. Соколов.

Союз Совет ден Национальность Советын 1939 ий 28 августышто пырля эртарыме заседанийышт нерген ИНФОРМАЦИОННЫЙ УВЕРТАРЫМАШ

28 августышто, 7 часат 30 минутышто, СССР Верховный Советын заседаний залыштыже, Кремльыште, Союз Совет ден Национальность Советын первый пырля заседанийышт лийын.

Председательствоватла—Союз Совет Председатель депутат **А. А. Андреев.**

СССР Верховный Совет Нылымше внеочередной Сессийын ончышаш паша радамжын первый пунктшо дене — ял озанлык налог нерген закон проект нерген доклад дене СССР Финансе Калык Комиссар **А. Г. Зверев** йолташ выступатлен.

Зверев йолташын докладше пытымек Председательствующий **А. А. Андреев** йолташ Союз Совет ден Национальность Советын пырля эртарыме заседанийыштым петырымылан увертара.



Кокымшо строительный участкыште (Йошкар-Ола) десятник Полянин йолташ каныме жапыште местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтара.

Фото М. Чуршуковын.

ДОСТОЙНО ВАШЛИЙЫТ

XXV Международный Юношеский Кечылан „Патыр" колхоз пеленсе (Морко район) комсомольский организаций деятельно ямдылалтеш. 26-шо августышто комсомольский погынымашеш Йошкар-Ола район „КИМ" колхозысо комсомолец-шамычын Международный Юношеский Кечым у показатель дене вашлийшаш верч ўжмашыштым да ВЛКСМ Маробкомын постановленийжым лончылымо. Комсомолец-шамыч „КИМ" колхозысо комсомолец-шамычын ўжмашыштым шокшын вашлийыч да шке ўмбакышт тыгай конкретный обязательствым налыч:

1) Государствылан киндым шупшыкташ комсомольский йошкар обозым организоватлаш;

2) Силосым опташлан ик вынемым кўнчаш;

3) Комсомольский прорабский пунктыш чодра пашаш комсомолец-шамычым колташ;

4) Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым изучатлашлан агитатор-шамычым ойыраш.

Тиде обязательство-шамычым шуктышаш верч комсомолец - шамыч тунамак мобилизоватлалтыныт. 27-ше августышто государствылан кинде шупшыкташ йошкар обозым организоватлыме. Первый кече 11 подвода дене 45 центнер киндым нангайме. Силослан вынемым кўнчымӧ да силосоватлашат тўналме. Тиде пашалан 4 ен дене бригадым организоватлыме. Бригадирлан комсомолец Игнатов Григорий ышта. Положенийым умылтараш активный комсомолец-шамычым—И. Романов, Я. Семенов, Н. Михайлов, Г. Игнатов, В. Никитин йолташ-шамычым да беспартийный молодежь гыч—М. Семенов, М. Иванов да П. Иванов йолташ-шамычым агитаторлан ойырымо. Тылеч посна каныш жапыште газетым йўкын лудмашым эртарашлан 9 енгым несоюзный молодежь коклаш гыч ойырымо.

Чодра пашаш 3 комсомолец—С. Губин, А. Новиков ден А. Яшканов йолташ-шамыч каят.

Комсомолец-шамыч чыла пашаштат инициативым проявитлат.

К. Ленский.

СЕНГЫМАШ ДЕН ВАШЛИЕШ

Международный Юношеский Кечын XXV идалыкшым **РАЗИН лўмеш** колхоз (Оршанка район) у производственный сенгымаш-шамыч дене—колхозын кумда пасуж гыч шурно поген налмашым завершитлыме, государствылан сдатлышаш хлебопоставка ден МТС-лан натуроплата планым тўрыс темыме да тўред налмын 80 процент площадьше гыч кылтам кырен пытарыме дене вашлиеш.

Льноводный звенон членышт, стахановка - шамыч Шабалина Устиния, Маркова Таисия да молат йытын пашаште кечаш производственный заданийым 150—200 процентлан темен шогеныт. Икияшым тўредмашате Гребнева А. ден Шабалина Антонида, озимойым ўдымаште сеяльщик С. Шабалин паша нормым кок пачаш теменыт.

И. Игнатьев.

Примерный комсомолец

Международный Юношеский Кече лўмеш У-Горъял МТС-ын 16 номеран тракторный бригадыште социалистический соревнованийым кумдан шареныт.

Теве комсомолец Н. А. Шестаков йолташ сложный молотилка дене шийыкаште 12тонна олмеш 21 тонна марте шиеш. Горючийым 50—60 гилограмм марте экономитла. Тудо кажне кечын 32—33 тенге окса дене да 15—18 килограмм шурно дене налеш.

Шестаков йолташым пашам образцово ыштен толмыжлан 23 августышто Всесоюзный ял озанлык выставкышке колтеныт.

П. П. Яшметов.

КОЛХОЗНЫЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ-ШАМЫЧЫН ПАШАШТЫМ САЕМДЫМАН

ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийже первичный партийный организаций укеан комсомольский организаций - шамычлан партий ден правительствын директившыштым успешно илышыш пуртен шогышаш верч поснак кугу ответственностьым возлагатлен. Комсомольский организаций-шамычлан ик союзный паша дене гына заниматлаш огыл, хозяйственный пашаштат активно участвоватлымашым требоватлен. Тиде решенийым посна комсомольский организаций-шамыч але мартеат илышышке пуртен огыт тол.

Теве „Эр ўжара" колхоз (Пектубай район) пеленсе комсомольский организаций хозяйственный паша дене начарын заниматла. Посна комсомолец-шамыч колхозын производствышто йӧршеш огыт участвоватле. Теве колхоз правлений член комсомолец Н. И. Желудкин уборка жапыште трахсестра Александрова йолташ дене олыкышто гармоньым шоктен велэ коштыныт. Правлений член комсомолка Коновалова у заемлан подписатлен огыл. А ВЛКСМ организаций секретарь Е. Н. Русинов йолташ комсомольский пашам саемдышаш верч огеш тырше.

Колхозышто агитационно-массовый паша йӧршеш огеш ышталт. Тиде пашам шуктен толашлан П. М. Токарев ден М. Коноваловa йолташым ойырымо ыле. Нуно нимогай пашамат ыштен огытыл. Нине комсомолец-шамыч хозяйственный пашам шуктымаште агитмассовый пашан значенийжым аклен огытыл. Тиде колхоз Красноречен-ский ял совет кӧргыштӧ чыла паша денат эн шенгелан кодын.

ВЛКСМ Пектубай райком тиде комсомольский организацийын состояниймым шинча гынат, конкретный полышым пуэн огыл.

ВЛКСМ ЦК VI пленумын ялысе комсомольский организаций-шамыч дене руководитлыме нерген лукмо решенийыштыже тыге ончыктымо: „ВЛКСМ-н руководящий комитетше-шамычын пўтынь пашаштым туге перестроитлыман, чтобы первичный колхозный комсомольский организаций-шамычлан кече еда практический полшымашым, нунын пашаштым проверятлымашым да инструктироватлымашым обеспечитлаш".

„Комсомолын руководящий комитетышт кажне колхозный первичный организацийым молодежьын подлинный вожакыш савырымашым шке задачыштлан шынден, колхозный первичный организаций-шамычын паша содержанийыштым утларак саемдышаш улыт".

Но тиде указанийым Пектубай райкомол начарын шуктен толеш.

Комсомолец-шамыч шкеныштын политический шинчымашыштым огыт нӧлтӧ.

ВЛКСМ Пектубай райкомлан колхозный комсомольский организаций-шамычын пашаштым кызытак перестроитлымаште серьезно шоналтышаше да оперативный руководствым решительно саемдашыже кўлеш.

Леонтьев.

НАПАДАТЛАШ ОГЫЛ НЕРГЕН СОВЕТСКО-ГЕРМАНСКИЙ ДОГОВОР

Советский Союзын внешний политикыже мир пашам арален кодаш да арален шогаш тыршымаш гыч неизменно лектын шоген. Шкенжын тиде политикыштыже СССР тугай государство-шамыч дене, кудышт тиде позицийым разделятленыт, чылашт денат дружественный да деловый связьым поддерживатлаш да пенгыдемдаш неизменно тыршен шогыш. Сталин йолташ партийын XVIII съездыште ыштыме докладыштыже Советский Союзын внешний политикыжын шкенжын характери зоватлымаштыже каласен: „Ме мир верч да чыла эл-шамыч дене деловый связьым пенгыдемдышаш верч шогена, нине эл-шамыч Советский Союз дене тыгай отношенийым кучаш тўналыт гын, нуно мемнан элын интересшым марушитлаш огыт тӧчӧ гын, тиде позицийыште шогена да шогаш тўналына".

Советский Союзын нападатлаш огыл нерген Германия ден заключитлыме договор Советский Союзын позицийже дене пўтынек келшен шога, кузе тудым Сталин йолташ определитлен.

Нормальный дипломатический отношенийым восстановитлыме момент гыч СССР ден Германия коклаште отношений 1922 ийыште заключитлыме рапальский договор дене да 1926 ий 24 апрельыште заключитлыме нейтралитет нерген договор дене последовательно регулироватлалт толын. 1926 ийсе договор устанавливатла: „договариватлалтше сторона-шамыч гыч иктыжын ўмбаке, действоватлымаштыже мирым йӧратыме образшым ончыде, кумышо держава але икмыняр кумышо держава-шамыч могырым нападений лийме случайыште весе договоритлалтше сторонаже пўтынь конфликт мучко нейтралитетым соблюдатлаш тўналеш". Тудо договорыштак ончыктымо: „кокымшо статьяште каласыме характеран конфликт лиймылан лийын, але договариватлалтше сторона-шамыч гыч иктыжат вооруженный столкновенийлаште замешан лийдыме годым да договариватлалтше сторона-шамыч гыч иктыжым экономический але финансовый бойкотыш подвергатлышаш цель дене кумышо держава - шамыч дене коалицийым ыштыме лиеш гын, вес договариватлалтше сторона тыгай коалиций деке примыкатлаш ок тўнал".

Нападатлаш огыл нерген 23 августышто подписатлыме договор, кузе тудын текстыштыже ончыктале, 1926 ийсе договорын тиде основной положенийже-шамыч гыч исходитла, но тудо жапыштак кок эл коклаште мирный отношенийым пенгыдемдышаш цель дене нине положений шамычын умбакыже развитийым содержатла. Тыге договорын 1-ий статьяштыже ончыкталтеш: договариватлалтше сторона-шамыч коктынат иктышт-весышт ўмбак посна, тугак моло держава-шамыч дене пырля кеч могай агрессивный действий дечат воздерживатлалташ шке ўмбакышт обязательствым налыт.

Договорын 2-шо статьяже весе договариватлалтше сторона кумышо державын военный действийжын обьектше лийме случайыште соответствующий сторонан нейтралитетым соблюдатлымыжым предусматривала.

Мутат уке, 4-шӗ статья пеш кугу значенийым иметла, тудо вес сторона ваштареш вигак але косвенно виктарыме держава-шамычын иктаж-могай группировкыштыжо участвоватлаш огыллан договариватлалтше сторона-шамыч ўмбак обязательствым пышта.

Договорын 5-ше статьяжын важный значенийже тидын дене определитлалтеш: тудо, договариватлалтше сторона-шамыч коклаште ўчашмаш ден конфликт шамыч лекме случайыште, нуным разрешитлыме исключительно мирный методым предусматривала.

6-шо статья дене установитлыме договорын лу ияш срокшо тидын нерген ончыктен шога: кок сторонажат кок эл коклаште мирный отношенийым кужу жаплан пенгыдемдаш тыршымыштым проявлятлат.

Туге гынат, заключитлыме договорын значенийже договариватлалтше сторона-шамычын когынышт коклаште гына отношенийым урегулироватлымаш рамка деч тўжвакат лектеш. Тудым тугай моментыште заключитлыме, кунам международный обстановка пеш кугу пўсылыкыш да напряженностьыш шуын. Мирный акт—СССР ден Германия коклаште нападатлаш огыл нерген заключитлыме договор—несомненно международный обстановкыште напряженийым кушталгемдаш полшаш тўналеш, несомненно тиде напряженностьым разрядитлаш полша.

СССР ден Германия коклаште заключитлыме до-

Марксизмым-Ленинизмым изучатлыше-шамычлан полыш

ПАШАЗЕ КЛАССЫН ДИКТАТУРЫЖО

(Государство нерген кокымшо беседа)

Государство нерген первый беседыште ме ойлышна: эксплуататор-шамычын государствыже шкенжын лиймыж гыч тӱҥалын эреак да кеч куштат господствующий класс-шамычын кидыштыш паша ыштыше шемер-шамычым пызырашлан орудий ыле. Чыла капиталистический эллаште кызытат тыгаяк улеш. Мемнан элыштат Великий Октябрьский социалистический революций марте тудо тыгаяк ыле.

Маркс, Энгельс, Ленин да Сталин, буржуазный государствым чот критикователен, тудын эксплуататорский сущностьшым тӱжвак луктын, тыге туныктат, что шемер масса капиталын игожо деч тунам гына утаралтеш, кунам пашазе класс буржуазий деч политический властьым вий дене шупшын налеш, эксплуататор-шамычын государственный машинажым оснований марте шалата да тудын олмеш пролетарский революцийын орудийже улшо, у, социалистический государствым—пролетариатын диктатурыжым ышта.

Карл Маркс шкенжын „Критика Готской программы" знаменитый пашаштыже капиталистический ден коммунистический обществo коклаште переходный период уло манын возен. Тиде периодысо государство **пролетариатын революционный диктатурыжо** деч моло лийын ок керт.

Пролетариатын диктатурыжо, ойлен Ленин, „тошто обществын вийже да традицийже-шамыч ваштареш вӱран да вӱрдымӧ, насильственный да мирный, военный да хозяйственный, педагогический да административный, упорный кучедалмаш улеш" (Ленин, XXV том, 191 стр.).

Пролетариатын диктатурыжо—господствующий пашазе класс кидыште шкенжын классовый противникшым пызыралашлан орудий. Эксплуататор-шамычын государствыже ден пролетарский диктатурын государствыже коклаште пеш существенный, принципиальный ойыртемыш уло. Эксплуататор-шамычын ты марте существоватлыше да кызыт существоватлыше чыла государствышт пызырыше, поян-шамыч кучкын интересыштлан лийын эксплуатируемый **большинством** пызыреныт да пызырат, а пролетарский диктатурын государствыже пӱтынь шемер-шамычын интересыштлан лийын эксплуататорский **меньшинством** пызыралын.

Марксизм-Ленинизм тыге туныкта: пролетариатын диктатурыжо тудлан кӱлеш, чтобы пашазе класс революционный способ-шамыч дене капитализмым йӧршынлан сӱмыралын, эксплуататорский класс-шамычым пытарен, шке почешыже уло трудовой крестьянствым наҥгаен да тудын дене союзышто у, классдыме, коммунистический обществым строитлен кертше.

Нине всемирно-исторический задача-шамычым революционный диктатурым ыштыме дене пашазе класс гына разрешитлен кертеш. Молан? Теве молан, вет пашазе класс—кызытсе обществын эн организованный, эн революционный, эн передовой классше.

Чыла нине задачым кӱчык срокышто шукташ ок лий. „Садлан пролетариатын диктатурыжым, капитализм гыч коммунизмыш вончымашым,—ойла Сталин йолташ,—целый исторический эпоха семын... ончаш кӱлеш... Тиде исторический эпоха социализмын йӧршеш сеҥымыжын хозяйственный ден культурный предпосылкыжым создатлашлан веле огыл кӱлеш, но тудлан, чтобы пролетариатлан йӧным пуаш, во-первых—эл дене управлятлаш способный вий улшо шкенжым воспитатлаш да калитлаш, во-вторых—социалистический производствым организоватлымашым обеспечитлыше направлений дене мелко-буржуазный слой-шамычым перевоспитатлаш да переделатлаш" („Вопросы ленинизма", 26—27 стр.).

Буржуазный государствым анархист-шамыч критикователен, сеҥыше пашазе класс кидыште государствын чыла кӱлешлыкшым отрицатленыт. Марксизм-ленинизм тыгай взгляд-шамычым категорически опровергатла, тидым чыла губительныйлан, шемер-шамычым каргыме тушманыштлан гына полшышылан шотла.

СССР-ын 20 ий утла улмо практикыже теве мом ойла: социализмын сеҥышашыжлан да шемер-шамычын социалистический завоеванийыштым капиталистический окружений деч аралышашлан социалистический государство пашазе ден кресаньык-шамыч кидыште главный оружий улеш.

* * *

Капиталистический окруженийыште улшо социалистический государство нерген вопрос Маркс ден Энгельс ончылно шоген огыл.

Маркс ден Энгельсын илымышт да действоватлымышт жапыште, капитализм **восходящий** линий дене каен, садлан нуно социализм чыла эллаште ик жапыштак гына сеҥен кертеш манын шотленыт. Маркс ден Энгельс социализмын ик элыште сеҥымашыжын возможностьым допускатлен огытыл. Тудо жаплан тиде вывод чын ыле.

В. И. Ленин марксизмым умбаке развиватлен да **капитализмын развиватлымын у условийлаштыже**, вес семын манаш гын, империализм условийлаште чыла эллаште социализмын ик жапыштак сеҥымашыже лийдымаш манын доказатлен. Социализмын сеҥымашыже, тыге Ленин туныкта, ондак икмыняр але даже посна налме ик элыште гына лийын кертеш.

Социализмын ик элыште сеҥымашыже нерген, пролетарский революций нерген, пролетариатын диктатурыжо нерген ленинский учений, мемнан элысе 1917 ийын октябрьыште капитализмым штурмоватлаш шогалше революционный пашазе классын кучедалме корныжым прожектор семын волгалтарен. Помещик ден капиталист-шамычын господствышт Российыште сӱмыралте, власть пашазе класс кидыште лие, пролетариатын диктатурыжым установитлыме, буржуазный государство олмеш революций у, советский государствым, советский властьым ыштыш.

Маркс ден Энгельс пролетариат диктатурын **общий идейжым** гына пуэныт, но могай форма дене тудо шукталташ тӱҥалеш, тидыжым каласен огытыл.

Ленин марте чыла марксист-шамыч тыге шотленыт, пуйто пролетариатын диктатурыжо парламентский республика форма дене существоватлаш тӱҥалеш.

Ленин, революционный пашазе классын у опытшо основеш марксистский теорийым ончыко наҥгаен, пролетариат диктатурын идейжым пойдарен да конкретизироватлен.

Кок русский революцийын (1905 ийсе революций да 1917 ийсе февральский революций) опытшо гыч исходитлен, Ленин выводыш толын, что „пролетариат диктатурын эн сай политический формыжо парламентарный демократический республика огыл, а Совет-шамыч республика. Тидлан лийын Ленин 1917 ийын апрельыште, буржуазный революций гыч социалистическийыш вончымо периодышто, пролетариат диктатурын эн сай политический формыжо улшо Совет-шамыч республикым организоватлыме лозунгым выдвигатлен" („ВКП(б) историй", 388 стр.).

Сталин йолташ первый американский пашазе делегаций дене беседыштыже ончыктен, что пролетариат диктатурын государственный формыжо улшо советский властьым именно Ленин почын. Совет-шамыч гоч центрыште да верлаште чыла шемер-шамычын интересышт верч пашазе класс шкенжын диктатурыжым осуществлятла да эл дене управлятлымаште чыла шемер-шамычын действительный участийыштым обеспечитла. Совет-шамыч республика, ойла Сталин йолташ, пытартышлан тудо кычалме да муымо политический форма улеш, кудын рамкылаштыже социализмын йӧршеш сеҥымашыже шукталташ. Советский власть эксплуататор-шамычын буржуазно-демократический ден парламентский типан, тошто государствышт деч принципиально ойыртемалтше у форма, **у типан государство** улеш.

Ленин тыге определитлен: пролетариатын диктатурыжо **пролетариатын эксплоатироватлалтше непролетарский масса-шамыч** (кресаньык-шамыч да моло) **дене классовый союзшын** особый формыжо улеш. Тиде союзышто руководящий рольжо пашазе классын. Пролетариатын диктатурыжо **классовый общество годым эн кӱкшӧ типан демократий** улеш, вет пролетарский демократий о б щ е с т в ы н **большинствожын** интересыжым—шемер-шамычын интересыштым выражатла, ты жапыштак капиталистический демократий эксплуататорский **меньшинствон** интересыжым выражатла.

Шкеныштын организационный, хозяйственный да политический задачыштым практически шуктымаште пашазе класс диктатурын органже-шамыч—Совет-шамыч—шемер-шамычын массовый организацийыштлан (профсоюз, коопераций, комсомол да моло) опиратлалтыт. Пашазе класс диктатурын системыштыже тӱҥ руководящий вий—пашазе классын авангардше—коммунистический партий улеш.

Сталин йолташ, государство нерген марксистско-ленинский учейийым развиватлен да пашазе классын великий исторический цельже-шамыч верч—пӱтынь тӱняште коммунизмын торжествожо верч кучедалмаште главный орудий улшо социалистический государствын рольжым нӧлтен, пролетариат диктатура кум основной сторонам иметла манын ойла:

„1) Эксплуататор-шамычым пызыралашлан, элым аралышашлан, вес эллаcе пролетарий-шамыч дене связьым чоткыдемдашлан, чыла эллаште революцийын развитийжылан да сеҥымашыжлан пролетариатын властьшым использоватлымаш.

2) Шемер-шамычым да эксплуатируемый масса-шамычым буржуазий деч йӧршеш ойырашлан, нине масса-шамыч дене пролетариатын союзшым чоткыдемдашлан, нине масса-шамычым социалистический строительство пашашке вовлекатлашлан, пролетариат могырыш нине масса-шамычым государственно руководитлымашлан пролетариатын властьшым использоватлымаш.

3) Социализмым организоватлашлан, класс-шамычым пытарашлан, классдыме обществыш, государствыдыме обществыш вончашлан пролетариатын властьшым использоватлымаш" („Вопросы ленинизма", 112—113 стр.).

Капитализм деч коммунизмыш вончымо периодысо улшо государство, капитализмым штурмоватлаш мировой пролетариатым нӧлтен шогышо пролетарский революцийын величайший вийже улшо пашазе классын революционный диктатурыжо пӱтынь тӱняште але утларак эллаште коммунизмын пӱтынек сеҥымыже марте, капиталистический окруженийым пӱтынек пытарыме марте, „кӧ кӧм?" вопросым мировой ареныште социализмлан пайдалын йӧршеш решитлыме марте кодеш да действоватлен шога.

И. Кирюшкин.

говор несомненно пеш кугу международный значенияан факт улеш, вет договор СССР ден Германия коклаште добрососедский ден мирный отношенийым пеҥгыдемдаш веле огыл, но мирым всеобщий пеҥгыдемдыме пашаланат служитлаш ӱжмӧ мирын инструментше улеш.

Германия ден СССР коклаcе враждалан мучаш пышталтеш. Идеологийыште да политический системыште ойыртем кок эл коклаште добрососедский отношенийым установитлашлан чарак лийшаш огыл да лийынжат ок керт. Германия ден СССР-ын тушманышт-шамычын тыршымышт дене тупикыш пуртымо СССР ден Германийысе калык-шамычын дружбышт шкеныштын развитийышт ден пеледмашыштлан тиде жап гыч кӱлеш условийым налшаш.

„Правда" 1939 ий 24 августысо ончыл статьяже гыч.

ЗАЕМЛАН ОКСАМ ТӰЛЕН

ВКП(б) Шернур райкомпеленсе парткабинет вуйлатыше Головенкин йолташ Кумышо Пятилетка Заемлан (кокымшо ий выпуск) 500 теҥгелан подпискым ыштен ыле. Головенкин йолташ тиде суммаш взносым сберкассышке тӱрын вноситлен.

И. П. Иванов.

Приемный испытанийын результатше

25-ше августышто Йошкар-Оласе педагогический училищыште приемный испытаний пытен. Испытанийыш чылаже 196 еҥ толын. Училище дирекцийын приказше почеш дошкольный ден библиотечный отделенийлашке тунемаш 60 еҥым приниматлыме. Нунын кокла гыч 26 еҥ неполный средний школым „отлично" тунем пытарше-шамыч испытаний деч посна налалтыныт.

Испытаний дене пурышо-шамыч кокла гыч Кужмара неполный средний школа гыч (Звенига район) Васильев Александр, Бусыгина Лидия (Кужмара НСШ, Роҥго район) да молат испытанийыште чыла предмет денат „отлично" да „хорошолан" сдатленыт.

Испытанийыш толшо-шамычлан „Ленин в Октябре" кином коллективный выход ышталтын. Общежитийыште красный уголок, библиотека пашам ыштеныт.

Литвин И. П.

Сай агитатор-шамыч

Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым Шиньша ял советыште (Морко район) кумдан умылтарат. Кызыт колхозлаште Положенийым тунемаш кружок-шамычым организоватлыме. Агитатор-шамыч кокла гыч коммунист П. Т. Тимофеев ден учитель М. С. Семенова ойыртемалтыт. Нуно эреак масса коклаште лийыт да Положенийым сайын умылтарат.

С. Кузнецов.



1 сентябрьыште школлаште у тунемме ий тӱҥалеш.
Снимкыште: (первый ряд, шола гыч) Семина Нина, Бастракова Тамара, Бастракова Аля, Марьяшева Муза, (кокымшо ряд) Дубинина Маня, Шерстобитова Валя у учебник-шамычым налыныт.
Фото М. Чуршуковын.

Мыйын мечта музыкант лияш

Радио дене, я концертыште мурымым коламат, мыйынат нунын семын мураш тунеммем шуэш. Чынжымак, мый музыкым чот йӧратем.

Кызыт советский композитор-шамычын шуко мурыштым сайын мурен моштем. Кодшо ий Козмодемьянскыште тунеммем годым, „Серенада", „Дети капитана Гранта" да моло муро денат концертлаште участвоватленам.

Мый Козмодемьянский средний школын 8-ше классшым тунем пытаренам. Но музыкым йӧратымашем мыйым эреак музыкальный школыш шупшын. Тений Йошкар-Ола музыкальный театральный училищын музыкальный отделенийыштыже тунемаш тӱҥалам.

Мельникова Маргарита.

ТРАХОМОТОЗНЫЙ ПУНКТ

Але мартен Киров лӱмеш колхоз пелен (Куженер р а й о н) трахомотозный пункт уке ыле. Тений колхоз пелен у трахомотозный пунктым организоватлыме. Трахомотозный сестра В. Кутузова йолташ пашам сай ышта. Тудын деке пошкудо ялла гыч кечышт 20—30 еҥ эмлалташ толеш.

Г. Димитриев.

Шонымем шуктем

Кодшо тунемме ийыште Шуринский средний школым (Пектубай район) чыла предмет дене „отлично" тунем пытарышым. Мыйын ончылно пеш кумда корно почылто.

Мый Йошкар-Ола педучилищыш пурышым. Потому, что мыйын шонымашем—учитель лияш. Советский элыште чыла паша почетан. Учитель лийын, ончыкылык поколенийым коммунизм духеш воспитатлымаш эше почетанрак. Учитель - шамыч верч партий ден правительство да лично Сталин йолташ чот тыршат. Мый учитель лиямак.

А. Наумов.

Драмкружокын активный член же-шамыч

Глушков Петрлан 70 ий темын. Но тудо шкенжым шоҥгылан ок шотло. Колхозыштат пашам сай ышта. Шукыж годым рвезе-шамыч коклаште лиеш да нунын гаяк веселитла. Тыгак Егошин Виссарионат ынде самырык огыл, тудлан 50 ий эртен. Мемнан дене шоҥго уке. Нуно коктынат „Ушемнур" колхоз пелен се (У-Тор'ял район) драмкружокын эн активный членже улыт.

Шукерте огыл драмкружок „Салика" пьесым шындыш. Тыште Глушков йолташ „Тулар марий" рольым, Егошин йолташ „Ози Кузи" рольым сайын модыч. Нунын модмышт калыклан чот келшен. Спектаклым чылаже 200 еҥ утла ончен.

М. Веденькин.

Йытын нӧшмым сдатлен

Йытыным кырен, нӧшмыжым пуалтымеке „Ӱжара" колхоз (Роҥго район) 14 центнер сдатлышаш йытын нӧшмым государствылан тӱрыс сдатлен.

Т. Таныгин.

3:2

Шернур селаш У-Тор'ял райцентрысе футбольный команда д е н Шернур „Учитель" футбольный командан встречышт лийын. У-Тор'ял команда сайрак модо. Тыге тудо „Учитель" командам 3:2 счет дене сеҥен.

И. Иванов.

СТАХАНОВСКИЙ ДВИЖЕНИЙЫМ ЧАРНЫДЕ РАЗВИВАТЛАШ

Таче мемнан эл знаменательный кечын нылымше идалыкшым отмечатла. Тиде кечын забойщик Алексей Стаханов молотшо дене ленинский социалистический соревнованийыште, мемнан социалистический строительствын историйыштыже у эран тӱҥалтышыжым увертарен.

Стахановский движенийын шӧчка воктенже социалистический революцийын великий кормчийже — Сталин йолташ шоген. Стахановский движенийын первый ошкылын ыштымыж годымак тудын рольжым да значенийжым, тудын развиватлалтме корныжым Сталин йолташ гениальный прозорливость дене ончыл гоч каласен.

Сталин йолташ стахановец-шамычын Всесоюзный совещанийыште шке речьыштыже ойлен, что стахановский движений „мемнан элыште социализмым умбакыжат пеҥгыдемдыме практический возможностьым, мемнан элым утларак зажиточный элыш савырыме возможностьым" почеш, что тудо „мланна тугай корным почеш, могай дене гына ме социализм гыч коммунизмыш вончалын, умственный труд ден физический труд коклаште противоположностьым пытарашлан кӱлешлык труд производительностьын кӱкшӧ показательже-шамычым шуктен кертына".

Ынде ныл ий эртен. Тиде—советский калык озанлыкын моткоч чот пеледме жапше, шемер-шамычын материальный благосостояний же да культурно-технический уровеньжын ты марте уджымо нӧлталтмаш жапше ыле. Труд производительностьын кушмо темпше шотышто СССР тиде ийлаште капиталистический эл-шамычым ончылтен каен.

С т а х а н о в е ц-шамычын армийже промышленностьышто, транспортышто, земледелийыште ведущий рольым заниматлыше пеш кугу вийышке савырнен. Стахановский движений чынак массовый, всенародный лийын. Тидыже Всесоюзный ял озанлык Выставкыште раш коеш, тушто к о л х о з л а с е, совхозласе, МТС-ласе стахановец-шамычын выдающийся сеҥымашышт ончыктылтыт.

Стахановский движенийын вийже тудын массовостьыштыжо, тудын революционностьыштыжо. Стахановец-шамыч эн ондак — тиде производствышто творец, созидатель, новатор-шамыч улыт. Стахановец-шамыч шке техникыште шкенышт „тӧрлатымашым" пуртат, тудым ончыко нангаят, труд производительностьым социалистически нӧлт лашлан у корным кычалше да муышо новатор-шамычын йӱкыштын колышташ научный мыслым заставитлат.

К у м ы ш о С т а л и н с к и й Пятилетка кок системын — социализм ден капитализмын исторический соревнованийыштыже у этапым почын. XVIII партийный с'езд мемнан эн ончылан задачым — лишыл 10—15 ийлаште экономический шотышто главный капиталистический эл-шамычым покшен шуаш да ончылтен каяш шынден. Тиде исторический задачым шуктымашыште стахановец - шамычын рольышт моткоч кугу.

Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш шарлыше соревнований производствын социалистический способшыштыжо, мемнан социалистический индустрийын, мемнан транспортын, мемнан колхоз, совхоз, учреждений-шамычын кадрыштышт пытыдыме резерв-шамыч улмым уже ончыктен.

Капиталистический тӱням эре утларак да утларак экономический кризисын водлаштыже пижме жапыште мемнан промышленностьышто 1939 ийын первый полугодийыштыже продукций 15,2 процентлан кушкын. У производственный сеҥымаш-шамыч верч кучедалше коклаште первый рядыште стахановец-шамычын армийже кая.

Стахановец-шамыч партий д е н правительствын кече еда заботыштым да вниманийыштым ощущатлат. Партий ден правительство партийный, советский, хозяйственный ден профсоюзный организаций-шамыч деч стахановский движений дене оперативно, конкретно руководитлымашым требоватлат. Тидыже эн ондак теве мом означатла: кӱкшӧ производительность дене пашам ышташлан кажне пашаеҥлан условий-шамычым созцатлыман.

Ынде, кунам стахановский движенийын корныжым тудын развитийжылан тӱрлӧ семын чаракльше троцкистско - бухаринский вредитель-шамыч деч эрыктыме, кунам социализмын материальный базыже моткоч чот кушкын, кунам шемер-шамычын материальный благосостоянийышт да культурно-технический уровеньышт чарныде нӧлталт шога — стахановский движений шкенжын пытыдыме революционный возможностьшо-шамычым ончыкташ.

И. Рунов.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—727. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.